

Рішення спеціалізованої вченої ради про присудження ступеня доктора філософії

Спеціалізована вчена рада ДФ 70.895.042 Хмельницького університету управління та права імені Леоніда Юзькова, м. Хмельницький, прийняла рішення про присудження **Посторонку Євгену Валерійовичу** ступеня доктора філософії з галузі знань 08 Право за спеціальністю 081 Право на підставі прилюдного захисту дисертації – «Правове регулювання оподаткування незалежної професійної діяльності».

«28» листопада 2023 року.

ПОСТОРОНКО Євген Валерійович, 1996 року народження, громадянин України. Освіта вища: у 2019 році закінчив Харківський Національний юридичний університет ім. Ярослава Мудрого, здобувши ступінь магістра за спеціальністю 081 Право.

З 11.04.2022 по теперішній час на підставі Указу Президента України від 24 лютого 2022 року № 69/2022 проходить службу по мобілізації у військовій частині А0136.

Аспірант Хмельницького університету управління та права імені Леоніда Юзькова. Дисертацію виконано у Хмельницькому університеті управління та права імені Леоніда Юзькова, м. Хмельницький.

Науковий керівник: **БУХАНЕВИЧ Олександр Миколайович**, доктор юридичних наук, професор, член-кореспондент НАПрНУ, завідувач кафедри конституційного, адміністративного та фінансового права Хмельницького університету управління та права імені Леоніда Юзькова.

Здобувач має 8 наукових публікацій, із яких: 3 – статті, надруковані в наукових виданнях України, визнаними фаховими з юридичних наук; 1 – стаття в іноземному науковому виданні, 4 – тези наукових повідомлень та доповідей, виданих за результатами проведення міжнародних науково-практичних конференцій та круглого столу:

1. Посторонко Є.В. Деякі аспекти визначення правового статусу осіб, що провадять незалежну професійну діяльність. *Право та інновації*. 2022. № 4. (40). С. 121–126. URL: <https://pti.org.ua/index.php/ndipzir/issue/view/40>

2. Посторонко Є.В. Особи, що провадять незалежну професійну діяльність як платники податків. *Knowledge, Education, Law, Management*. 2022 № 3 (47). 286–291. URL: <http://kelmczasopisma.com/ua/viewpdf/9561>

3. Посторонко Є.В. Особливості оподаткування доходів, отриманих від здійснення незалежної професійної діяльності у воєнний період. *Проблеми законності*. 2023. Вип. 160. С. 135–151. URL: <http://plaw.nlu.edu.ua/issue/view/16484/9294>

4. Посторонко Є.В. Буханевич О.М. Сучасні моделі оподаткування доходів осіб, що провадять незалежну професійну діяльність. *Київський часопис права*. 2023. № 1. С. 71–78. URL: <http://kyivchasprava.kneu.in.ua/index.php/kyivchasprava/article/view/255>

5. Посторонко Є. В. Незалежна професійна діяльність: особливості оподаткування у європейських країнах: *Права та обов'язки людини у сучасному світі*: матеріали науково-практичної конференції. Одеса. 2001. С.88–91.

6. Посторонко Є. В. Деякі міркування щодо можливості впровадження інноваційної моделі оподаткування доходів осіб, які провадять незалежну професійну діяльність: *Інноваційний процес: виклики воєнного часу, проблеми, перспективи євроінтеграції*: матеріали круглого столу. Харків, 2022. URL: <https://ndipzir.org.ua/innovaczijnij-proczes-vikliki-voennogo-chasu-2>)

7. Посторонко Є.В. Інформаційні відносини платників податків і держави (на прикладі реалізації податкових обов'язків осіб, що провадять незалежну професійну діяльність). *Інформаційне право: сучасні виклики і напрями розвитку*: матеріали міжнародної науково-практичної конференції. Львів, 2022. С. 106–108.

8. Посторонко Є.В. Деякі особливості виконання податкових обов'язків особами, що провадять незалежну професійну діяльність в умовах дії воєнного стану. *Юридична осінь 2022 року*: матеріали науково-практичної конференції. Харків, 2022. С. 44–47. URL: <https://nauka.nlu.edu.ua/nauka> .

У дискусії взяли участь голова і члени спеціалізованої вченої ради:

Рецензент – доктор юридичних наук, професор, професор кафедри конституційного, адміністративного та фінансового права Хмельницького університету управління та права імені Леоніда Юзькова, **Олександр Олексійович БРИГІНЕЦЬ**. Виступ позитивний із зауваженнями:

«1. Безумовно глибоко досліджуючи питання застосування загального та спеціального режиму оподаткування доходів від здійснення незалежної професійної діяльності (реалізовано у підрозділі 2.3.), здобувачем недостатньо чітко визначено завдання, що дозволить встановлення спрощеної системи для осіб, які здійснюють незалежну професійну діяльність в Україні.

2. Автор в роботі оминає власною увагою питання кількісного обмеження найманих працівників для осіб вільних професій в державах-членах Європейського Союзу. Вважаємо, що під час прилюдного захисту варто пояснити дану позицію науковця.

3. Досить глибоко досліджуючи питання оподаткування доходів, отриманих від здійснення незалежної професійної діяльності в європейських країнах (підрозділ 2.1.), дисертантом практично не приділено уваги оподаткуванню доходів осіб вільних професій в державах-членах Європейського Союзу.

4. Пошукачем досить мало приділено уваги такій ознаці податково-правового статусу осіб, які здійснюють незалежну професійну діяльність як резиденство, адже саме податкове резидентство являється ознакою, що вказує на максимально тісний контакт людини з країною, якій вона сплачує податки».

Рецензентка – кандидатка юридичних наук, доцентка, доцентка кафедри конституційного, адміністративного та фінансового права Хмельницького університету управління та права імені Леоніда Юзькова **Ірина Петрівна СТОРОЖУК**. Виступ позитивний із зауваженнями:

«1. Досліджуючи правосуб'єктність осіб, що здійснюють незалежну професійну діяльність як платників податків автор робить висновок, що правосуб'єктність виступає передумовою податково-правового статусу осіб, що здійснюють незалежну професійну діяльність. Оскільки твердження, що правосуб'єктність є необхідною умовою правового статусу платників податків є загально визнаним в податковому праві є потреба в виділенні особливих ознак, що відображують специфіку правосуб'єктності осіб, що здійснюють незалежну професійну діяльність як платників податків та її вплив на податково- правовий статус даних осіб.

2. Додаткової аргументації потребує запропонована автором пропозиція щодо відмови від використання термінів «незалежна професійна діяльність», «особи, що здійснюють незалежну професійну діяльність», і впровадження у податкове та інше галузеве законодавство поняття «вільні професії» і «особи вільних професій».

У дисертації аналізується співвідношення понять «незалежна професійна діяльність», «особи, що здійснюють незалежну професійну діяльність», і поняття «вільні професії» і «особи вільних професій». Однак, вважаємо, що позиція автора про необхідність зміни парадигми у застосуванні термінології стосовно самозайнятості, що передбачає відмову від використання термінів «незалежна професійна діяльність», «особи, що здійснюють незалежну професійну діяльність», і впровадження у податкове та інше галузеве законодавство поняття «вільні професії» і «особи вільних професій» виходячи лише з міжнародної практики і обраного Україною євроінтеграційного вектора, є не повним і потребує додаткових аргументів та обґрунтування.

3. Автором виділяються цілий ряд ознак незалежної професійної діяльності, а саме: а) є формою зайнятості виключно фізичних осіб; б) дотичність до певних (спеціальних) напрямів діяльності людини (наукова, літературна, артистична, художня, викладацька і т.д.); в) широкий спектр змістового наповнення професійної діяльності; г) необхідність дотримання законодавства, що регулює конкретний вид професійної діяльності активну поведінку; д) стосується діяльність осіб із спеціальними знаннями та навичками (лікарі, приватні нотаріуси, адвокати, аудитори, бухгалтери і т.д.), що підтверджується певними сертифікатами чи іншими документами; є) має кількісні та якісні обмеження (особа використовує найману працю не більше ніж чотирьох фізичних осіб; особа не є працівником або фізичною особою – підприємцем;) е) передбачає організаційну, фінансову, інституційну свободу фізичної особи; ж) відсутність прямого підпорядкування або контролю з боку інших суб'єктів; з) має дуальну мету: отримання доходу та досягнення соціального ефекту, залежного від сфери професійної діяльності.

На наше переконання, більшого змістовного наповнення вимагає така,

ознака, визначена автором, як широкий спектр змістового наповнення професійної діяльності».

Офіційна опонентка – докторка юридичних наук, професорка, завідувачка кафедри фінансового права Національного юридичного університету імені Ярослава Мудрого **Ольга Олександрівна ДМИТРИК**. Виступ позитивний із зауваженнями:

«1. В ході здійсненого аналізу автор цілком логічно розмірковує про необхідність перегляду змістовного наповнення видів незалежної професійної діяльності, отримання доходів від яких потребує особливих підходів до оподаткування (с. 65-74), а також стверджує, що розмежовувати підприємницьку і незалежну професійну діяльність не доцільно (с. 75). Цілком поділяючи такий підхід автора, хотілося б почути від здобувача, які конкретно зміни до Податкового кодексу України потрібні для цього.

2. В межах підрозділу 1.2 здобувачем розглядається проблематика впровадження до податкового законодавства конструкції «фізична особа-підприємець з ознакою провадження незалежної професійної діяльності». При цьому Євген Валерійович твердить про відсутність сенсу у розмежуванні правового статусу фізичних осіб-підприємців і фізичних осіб, які здійснюють незалежну професійну. Але ж ми знаємо, що сенс запровадження такої конструкції містився перш за все у тому, аби уникнути подвійного нарахування єдиного соціального внеску для таких осіб (про що, до речі, пише і сам автор на с. 81). Тож чи не призведе відмова від застосування розглядуваного поняття знов до подвійного оподаткування та до інших негативних наслідків?

3. Заслугують на особливу увагу і підтримку думки Є. В. Посторонка щодо характеристики загального і спеціального податково- правового режиму, що наводяться у підрозділі 2.2. І у цьому контексті автор згадує про запровадження певних дозволів і заборон, які стосувалися прав та обов'язків платників податків, а також податкових органів під час карантинних обмежень, і констатує, що фактично у такий спосіб мало місце встановлення спеціального режиму оподаткування на той період (с.128).

Дійсно, вибір і обґрунтування необхідності введення певного відмінного від загального правового режиму залежить від тих умов, які ми називаємо особливими, ступеня кризовості надзвичайної ситуації й характеристики її елементів тощо. Однак, чи не спричинить такий підхід виникнення ситуації, за якої поява будь-яких нових, навіть об'єктивних, умов буде призводити до необхідності постійного перегляду правил оподаткування, чим спровокує ще більше напруження серед платників податків? Адже за таких умов ми будемо констатувати постійне порушення принципу стабільності податкового законодавства, дотримання якого завжди мало проблематичний характер.

4. У підрозділі 2.4. здобувач пише про особливості оподаткування доходів, отриманих від здійснення незалежної професійної діяльності, у воєнний період. Очевидно, що війна супроводжується економічними труднощами та надзвичайними обставинами, які негативно впливають на

господарську і професійну діяльність фізичних осіб. І як раз встановлення певних заходів може бути спрямовано на зменшення податкового тиску на таких осіб та підтримку їх фінансової стійкості, може стимулювати самозайнятих осіб продовжувати свою діяльність і сприяти збереженню мінімального рівня соціального захисту для таких осіб та ін. Хотілося б почути авторську позицію стосовно запровадження таких пільг або інших заходів податкового стимулювання».

Офіційна опонентка – докторка юридичних наук, професорка, професорка кафедри кримінального права, кримінології, цивільного та господарського права Вищого навчального закладу «Національна академія управління» **Валерія Олександрівна РЯДІНСЬКА**. Виступ позитивний із зауваженнями:

«1. Автор вказує, що наразі наявна тенденція дискримінаційного регулювання оподаткування доходів осіб, які провадять незалежну професійну діяльність, оскільки, виходячи із реалізації принципів рівності, соціальної справедливості та єдиного підходу до встановлення податків та зборів, підхід до формування податково-правового статусу має бути однаковим для усіх видів самозайнятих осіб – як для осіб, що здійснюють незалежну професійну діяльність, так і для фізичних осіб- підприємців. Проте зі змісту роботи не зовсім зрозуміло, в чому саме, на думку автора, полягає дискримінація фізичних осіб, що здійснюють незалежну професійну діяльність при їх оподаткуванні.

2. Ґрунтовно досліджуючи зарубіжний досвід правового регулювання оподаткування доходів осіб вільних професій в країнах ЄС, дисертант виділяє ряд подібних та відмінних рис з правовим регулюванням оподаткування доходів фізичних осіб, що здійснюють незалежну професійну діяльність в Україні, після чого вказує, що варто брати до уваги зарубіжний досвід для покращення вітчизняного правового регулювання, адже інноваційна, сучасна модель оподаткування доходів від зайняття незалежною професійною діяльністю може мати місце, чим стимулюватиме розвиток інноваційного потенціалу країни та сприяти її конкурентоспроможності на глобальному ринку. Водночас, пропозиції щодо того, що саме доцільно запозичити з зарубіжного досвіду країн ЄС щодо правового регулювання оподаткування доходів осіб вільних професій і втілити у національне законодавство, є не зовсім чіткими.

3. До проблемних аспектів оподаткування в сфері незалежної професійної діяльності в роботі віднесено негативні наслідки застосування якісного (змістового) критерію щодо оподаткування доходів осіб, які здійснюють незалежну професійну діяльність. Оскільки в науці та практиці існують різноманітні підходи до цього питання, хотілося б почути, що саме автор відносить до таких негативних наслідків.

4. В роботі досліджується судова практика (від судів першої інстанції до Верховного суду) стосовно спорів, що виникають при оподаткуванні незалежної професійної діяльності, проте висновків про її вплив на оподаткування такої діяльності, формування правового регулювання у цій сфері дисертант не робить, що породжує питання про доцільність проведеного аналізу.

5. Не можна не відмітити, що автор уникає формування конкретних пропозицій по удосконаленню чинного податкового законодавства, яким врегульовується оподаткування незалежної професійної діяльності, хоч і робить в роботі висновки, які безпосередньо спрямовані на таке удосконалення».

Голова ради – докторка юридичних наук, професорка, проректорка з стратегічного розвитку, наукової роботи та зовнішніх зв'язків Хмельницького університету управління та права імені Леоніда Юзькова **Алла Миколаївна ІВАНОВСЬКА**. Виступ позитивний без зауважень.

Результати голосування:

«За» **5** членів ради,

«Проти» **НЕМАЄ**.

На підставі результатів відкритого голосування спеціалізована вчена рада присуджує **Євгену Валерійовичу Посторонку** ступінь доктора філософії з галузі знань 08 Право за спеціальністю 081 Право.

**Голова спеціалізованої
вченої ради ДФ 70.895.042
докторка юридичних наук, професорка**

Алла ІВАНОВСЬКА